

Sygn. akt III CZP 74/12

UCHWAŁA

Dnia 28 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSA Władysław Pawlak

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z wniosku A. K.

przy uczestnictwie M. K. i M. K.

o uregulowanie kontaktów z małoletnią M. K.,

oraz z wniosku W. K.

przy uczestnictwie M. K. i M. K.

o uregulowanie kontaktów z małoletnią M. K.,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 28 listopada 2012 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w K.

postanowieniem z dnia 24 lipca 2012 r.,

„Czy rozstrzyganie w przedmiocie uregulowania kontaktów dziecka z osobami wskazanymi w art. 113⁶ k.r.o. nie zawiera w swej istocie orzeczenia o ograniczeniu władzy rodzicielskiej, skoro orzeczenie sądu w tej mierze wkracza w treść wykonywania władzy rodzicielskiej, której częścią składową jest prawo i obowiązek pieczy nad dzieckiem przejawiającej się między innymi w swobodzie decydowania rodziców z kim dziecko może mieć styczność, a zatem w pewnym fragmencie ogranicza ich władzę rodzicielską, co wpływa na skład sądu?”

podjął uchwałę:

Sprawa o uregulowanie kontaktów z dzieckiem osób wymienionych w art. 113⁶ k.r.o. nie jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej także w rozumieniu art. 509 k.p.c.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy, po rozpoznaniu - w składzie jednego sędziego - sprawy z wniosku A. K. i W. K., przy uczestnictwie M. K. i M. K. postanowieniem z dnia 24 lipca 2012 r. ustalił sposób utrzymywania przez wnioskodawców kontaktów z małoletnią wnuczką M. K.

Przy rozpoznawaniu apelacji uczestniczki M. K. Sąd Okręgowy powziął wątpliwość prawną, której istota sprowadza się do tego, czy sprawa o rozstrzygnięcie w przedmiocie uregulowania kontaktów dziecka z osobami wskazanymi w art. 113⁶ k.r.o. stanowi sprawę o ograniczenie władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 509 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nowelizacja kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 6 listopada 2008 r. (Dz.U. Nr 220, poz. 1431) zmieniła brzmienie art. 113 k.r.o. i dodała przepisy art. 113¹ do art. 113⁶ k.r.o. Zgodnie z art. 113 k.r.o. w jego obecnym brzmieniu, niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów (§ 1). Kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej (§ 2). Na podstawie art. 113⁶ k.r.o. przepisy oddziału „Kontakty z dzieckiem” (art. 113 do 113⁵ k.r.o.) stosuje się odpowiednio do kontaktów rodzeństwa, dziadków, powinowatych w linii prostej, a także innych osób, jeżeli sprawowały one przez dłuższy czas pieczę nad dzieckiem.

Powyższa zmiana art. 113 k.r.o. rozstrzygnęła jednoznacznie istniejące w jego poprzednim brzmieniu wątpliwości co do tego, czy prawo do osobistych kontaktów każdego z rodziców z dzieckiem wchodzi w zakres pojęcia władzy rodzicielskiej przez wyraźne stwierdzenie, że są one niezależne od władzy rodzicielskiej. Nie ma obecnie podstaw do konstruowania zapatrywania wyrażanego uprzednio w doktrynie (choć pozostającego w mniejszości) oraz w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 8 marca 2006, III CZP 98/05, OSNC 2006,

nr 10 158), że w czasie trwania władzy rodzicielskiej nie występuje odrębne od niej prawo do kontaktów osobistych. Orzeczenie o sposobie utrzymywanie przez osoby uprawnione (na podstawie art. 113¹ § 1 a także na podstawie art. 113⁶ k.r.o.) kontaktów z dzieckiem nie jest więc orzeczeniem w przedmiocie władzy rodzicielskiej.

W postępowaniu nieprocesowym skład sądu jest co do zasady jednoosobowy, co wynika *a contrario* z art. 509 k.p.c. Przepis ten reguluje odmiennie skład sądu między innymi w sprawach o ograniczenie władzy rodzicielskiej, w których w pierwszej instancji sąd orzeka w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

O tym, jaka sprawa jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej decyduje materialnoprawne określenie pojęcia ograniczenia władzy rodzicielskiej, które stanowi taka ingerencja sądu w jej wykonywanie, w wyniku której następuje zmiana władzy rodzicielskiej, polegająca na zmniejszeniu jej zakresu w stosunku do przewidzianego w art. 95 § 1 i 98 § 1 k.r.o. Z przepisów tych wynika, że władza rodzicielska obejmuje obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz wykonywanie uprawnień i obowiązków jego przedstawiciela ustawowego.

Można zgodzić się z tym, że - jak podnosi Sąd Okręgowy - orzeczenie o uregulowaniu kontaktów z osobą małoletnią ingeruje we władzę rodzicielską. Należy jednak odróżnić „sprawę o ograniczenie władzy rodzicielskiej” od faktycznego ograniczenia władzy rodzicielskiej, które jest skutkiem uregulowania przez sąd kontaktów na podstawie art. 113⁶ k.r.o., tak jak w doktrynie odróżnia się treść władzy rodzicielskiej od jej wykonywania. Ponieważ prawo do osobistych kontaktów z dzieckiem nie należy do władzy rodzicielskiej, zakres wchodzących w jej skład uprawnień nie doznaje ograniczeń na skutek uregulowania kontaktów osób wskazanych art. 113⁶ k.r.o. z osobą małoletnią. Można natomiast uznać, że w następstwie tego dochodzi do ograniczenia wykonywania władzy rodzicielskiej.

Zakres władzy rodzicielskiej, także w zakresie pieczy nad dzieckiem, jest niezależny od tego, czy sąd ureguje prawo do kontaktów z dzieckiem osobom wymienionym w art. 113⁶ k.r.o. Pieczę rodzice sprawują na zasadzie wyłączności. Wykonywanie przez osoby bliskie prawa do kontaktów z dzieckiem jest

wykonywaniem przez nie własnego prawa, a nie skutkiem „przeniesienia” pieczy nad osobą dziecka na ich rzecz. Władza rodzicielska ma bowiem niepodzielny charakter.

Orzeczenie sądu w przedmiocie uregulowania kontaktów z dzieckiem nie modyfikuje władzy rodzicielskiej. Regulując kontakty osób bliskich, określonych w art. 113⁶ k.r.o., sąd nie ogranicza władzy rodzicielskiej, ani prawa rodziców do osobistych kontaktów z dzieckiem. Przyznanie osobom bliskim prawa do kontaktów, nie będącego atrybutem władzy rodzicielskiej nie może być uznane za jej ograniczenie. Osoby, których kontakty z dzieckiem zostały przez sąd uregulowane nie stają się podmiotami władzy rodzicielskiej.

Z tych względów na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., podjęto uchwałę jak na wstępie.